

Nieuwsbrief

Alliantie Voeding
Gelderse Vallei

In dit nummer:

- Ziekenhuis Gelderse Vallei: Voedingsziekenhuis! **2**
- Micronutriënten: niet te missen **2**
- Onderzoek bij dialysepatiënten **2**
- Samenwerken aan ondervoeding **3**
- Peri-operatieve voeding en nuchterbeleid **3**
- Obesitas aanpakken **4**
- Congressen **4**
- Goed om te (w)eten **4**

Nieuwe 3T-MRI scanner

Minister Verhagen nam 5 september jl. de nieuwe 3T-MRI scanner in Ziekenhuis Gelderse Vallei officieel in gebruik. De samenwerking tussen de afdeling Humane Voeding van Wageningen UR en Ziekenhuis Gelderse Vallei in Ede binnen de Alliantie Voeding Gelderse Vallei, maakte het mogelijk de apparatuur in het Voedingsziekenhuis te plaatsen.

Tijdens de officiële ingebruikname sprak minister Verhagen van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over het belang van samenwerken voor innovatie. 'De 'gouden driehoek' van bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen moet door intensieve samenwerking het groeivermogen van onze economie versterken en oplossingen bieden voor maatschappelijke uitdagingen', aldus minister Verhagen tijdens zijn bezoek aan Ziekenhuis Gelderse Vallei. Minister Verhagen prees de Alliantie Voeding met haar consortium partners als prachtig voorbeeld waar de handen reeds ineen zijn geslagen. Gedeputeerde Traag van de Provincie Gelderland illustreerde in haar verhaal de kracht van de regio Food Valley voor agrofood-innovaties, door de ontwikkeling van kennis die direct toepasbaar is.

Regionale ziekenhuizen gebruiken voor MRI-diagnostiek meestal een 1T-MRI scanner;

Minister Verhagen neemt de 3T-MRI scanner in Ziekenhuis Gelderse Vallei officieel in gebruik. Foto Ernst-Jan Brouwer.

3T-MRI scanners zijn tot nu toe vooral voorbehouden aan academische ziekenhuizen. 3T staat voor de magneetsterkte (3 tesla) van de MRI-scanner. Hiermee kunnen nauwkeurige beelden gemaakt worden.

De afdeling Humane Voeding van Wageningen UR gebruikt de apparatuur ondermeer voor sensorisch onderzoek en onderzoek naar vetverdeling en lichaamssamenstelling. Ziekenhuis Gelderse Vallei zal de 3T-MRI inzetten voor specialistisch diagnostisch onderzoek door de radiologische afdeling van Ziekenhuis Gelderse Vallei. Ook externe partijen, zoals het bedrijfsleven of andere ziekenhuizen kunnen gebruikmaken van de apparatuur. Deze 3T-MRI scanner, geleverd door Siemens, is de eerste investering van CAT-AgroFood, onderdeel van Wageningen UR. Lees meer over dit initiatief op www.cat-agrofood.wur.nl. ●

Maatschappelijk draagvlak

'Resultaten van wetenschappelijk voedingsonderzoek en vernieuwende zorgprojecten willen we direct ten goede laten komen aan onze klant' aldus Karin Breuker, directeur Regio Zuid bij Opella, stichting voor zorg, wonen en welzijn. Opella is consortium partner van de Alliantie Voeding Gelderse Vallei. Consortium partners zijn voor de Alliantie noodzakelijk om haar maatschappelijke ambities te kunnen realiseren.

De Provincie Gelderland maakte de start van de Alliantie Voeding mogelijk door financiële ondersteuning voor de infrastructuur. Consortium partners DSM, Friesland-Campina en Opella maken door financiële ondersteuning innovatieve projecten en voedingsonderzoek mogelijk. Ook hebben zij een klankbordfunctie. Karin Breuker licht

toe: 'Voeding is een essentieel onderdeel van onze diensten. Voedingszorg op maat levert gezondheidswinst en verhoging van kwaliteit van leven voor onze klanten. De resultaten van voedingsonderzoek willen we dan ook direct in de zorg kunnen gebruiken. Daarom doen wij graag mee aan het consortium van de Alliantie Voeding' ●

Foto Rob Gieling.

Voeding en gezondheid hangen nauw samen. Door voedingswetenschap en klinische zorg te bundelen worden onderzoeksbevindingen direct toegepast in het Voedingsziekenhuis. Het Voedingsziekenhuis wil optimale en klantgerichte voeding aanbieden, kennis uitdragen en een rolmodel zijn.

Ziekenhuis Gelderse Vallei: Voedingsziekenhuis!

Voedingsziekenhuis

Goede zorg proef je!

Zieke mensen hebben extra voedingsstoffen nodig voor herstel. Patiënten in het Voedingsziekenhuis krijgen dan ook een ruime menukeuze en kunnen regelmatig (kleine) maaltijden en tussendoortjes bestellen. De voedings- en dieetbehandeling is gebaseerd op de nieuwste inzichten uit wetenschappelijk onderzoek. Na ontslag wordt de ingezette aandacht voor voeding voortgezet door intensieve samenwerking met o.a thuiszorg, verpleeg- en verzorgingshuizen en (huis)artsen. Het verbeteren van de leefstijl, om ziekten te voorkomen of symptomen te verminderen, heeft de aandacht in verschillende behandel-

programma's. De patiënt kan ook zelf aan de slag: het Voedingsziekenhuis ontwierp een online voedingsmodule. Deze is onderdeel van het persoonlijk gezondheidsdossier www.patient1.nl. Patiënten kunnen hier richtlijnen over gezonde voeding, overgewicht en ondervoeding raadplegen, een voedingsdagboek bijhouden en zo zelf hun voedingspatroon controleren. Tijdens Food4You 2011 profileert het Voedingsziekenhuis zich om het belang van voeding voor de gezondheid uit te dragen. Kortom: 'Goede zorg proef je!' in het Voedingsziekenhuis. ●

Micronutriënten: niet te missen

Het belang van micronutriënten voor een optimale voedingsstatus is onderbelicht. Met de oprichting van Nutriprofiel bundelen Ziekenhuis Gelderse Vallei en Wageningen UR kennis en expertise.

Een optimale voedingsstatus is essentieel voor een goed behandelingsresultaat en een voorspoedig herstel. 'Op dit moment is de aandacht vaak beperkt tot de totale energie- en/of eiwitinname van een patiënt. Gelukkig zien we een toename in de aandacht voor eventuele tekorten aan vitamines en mineralen, de zogenoemde micronutriënten' aldus Jacqueline Klein Gunnewiek, hoofd vakgroep klinische chemie in Ziekenhuis Gelderse Vallei. Zo verdubbelde het aantal in- en externe aanvragen voor vitamine D-bepalingen in Ziekenhuis Gelderse Vallei in 2011. Vitamine D wordt voor het grootste deel gevormd onder invloed van zonlicht. Tekorten komen vooral bij baby's en ouderen voor. Echter, ook bij tieners worden tekorten gezien. Bij 50% van de aanvragen was ook daadwerkelijk sprake van vitamine D-deficiëntie.

Toxische niveaus van vitamine D zijn ondertussen echter ook al gemeten, waarschijnlijk door overmatig supplement gebruik. Met Nutriprofiel willen Ziekenhuis Gelderse Vallei en Wageningen UR vanuit de Alliantie Voeding een kenniscentrum neerzetten op het gebied van micronutriënten. De uitslagen van micronutriëntenmetingen zullen worden ondersteund met adviezen. Daarnaast is het opzetten en ondersteunen van onderzoek een doel. ●

Het onderzoeksteam in overleg. Foto Ernst-Jan Brouwer.

Onderzoek bij dialysepatiënten

Het project 'Vitamine K-status bij dialysepatiënten', kreeg van de Alliantie Voeding in 2010 Start-Up Money. Diverse studies laten een verband zien tussen een tekort aan vitamine K en verkalking van de vaatwanden. 'Bij dialysepatiënten zijn deze verkalkingen en daardoor vroegtijdige hart- en vaatziekten een groot probleem', aldus Geert Feith, internist-nefroloog in Ziekenhuis Gelderse Vallei. Hun strenge dieet leidt mogelijk tot een tekort aan vitamine K. Uit een analyse van voedingsvragenlijsten onder hemodialysepatiënten in Ziekenhuis Gelderse Vallei bleek dat een kwart van de patiënten een te lage vitamine K-inname had.

In vervolgonderzoek is bij dialysepatiënten de vitamine K-status bepaald, door het meten van ucMGP en ucOC, biomarkers voor de vitamine K-status. De uitslagen wijzen op vitamine K-deficiënties bij het merendeel van de dialysepatiënten. Er wordt nu een suppletiestudie met verschillende vormen van vitamine K opgezet om bij dialysepatiënten de vitamine K-status te verhogen. Een mooi voorbeeld van praktijkgericht onderzoek. ●

Samenwerken aan ondervoeding

Vroegtijdige herkenning en evidence-based behandeling van ondervoeding is belangrijk. Dat stelt Marieke Plas, projectleider zorgpad ondervoeding, in het Nederlands Tijdschrift voor Evidence Based Practice (3 - 2011). Zorgverzekeraar Menzis subsidieert de ontwikkeling en implementatie van het transmurale zorgpad ondervoeding in regio Gelderse Vallei.

Het Transmuraal Voedings-team Gelderse Vallei ontwikkelt en implementeert het zorgpad ondervoeding in de regio. Het team bestaat uit specialisten op het gebied van ondervoeding vanuit verschillende sectoren. Zij verzorgen symposia en scholingen om de deskundigheid met betrekking tot ondervoeding te vergroten. Het afgelopen jaar is vooral de samenwerking met de huisartsen en de thuiszorgorganisaties geïntensiveerd en heeft ondervoeding in deze sector

meer aandacht gekregen. Het komende jaar worden ook de verpleeg- en verzorgingshuizen bij het project betrokken.

Onderzoeksresultaten worden ingezet om de screening en behandeling van ondervoeding verder te optimaliseren. Naar aanleiding van onderzoek screent Ziekenhuis Gelderse Vallei patiëntengroepen met een verhoogd risico op ondervoeding reeds op de polikliniek op ondervoeding. Voor bepaalde patiëntengroepen, waaronder

Onderzoek naar screening op ondervoeding bij hartfalen. Foto Ernst-Jan Brouwer.

COPD- en hartfalen-patiënten, lijkt een standaard screeningsmethode minder betrouwbaar. Bij hartfalen-patiënten is het gewicht geen betrouwbare maat, doordat ze vocht vasthouden. Via onderzoek wordt naar vervangende methoden gezocht om de voedingstoestand te bepalen. ●

Peri-operatieve voeding en nuchterbeleid

De voeding in de peri-operatieve fase heeft direct effect op de uitkomsten van de operatie. Concrete richtlijnen zijn beschikbaar: de patiënt mag vast voedsel nuttigen tot 6 uur voor een electieve operatie en heldere dranken tot 2 uur voor de operatie. De praktijk is echter weerbarstig: patiënten zijn vaak onnodig lang nuchter.

Onderzoek toonde aan dat patiënten voorafgaand aan een electieve operatie gemiddeld 14,5 uur niet eten en 6 uur niet drinken. Oorzaken hiervan zijn onder andere de nachtrust (mensen staan niet op om nog extra te eten), angst en spanning. Maar ook het gebrek aan kennis

over de effecten van té lang nuchter zijn. Vervolgonderzoek in Ziekenhuis Gelderse Vallei toonde aan dat het belangrijk is dat verpleegkundigen de patiënten actief drinken aanbieden en informatie geven over het belang van nutriënten voor een operatie. Daarnaast wordt onderzoek

opgezet naar andere mogelijkheden die de peri-operatieve voeding verbeteren. In overleg met consortium partner DSM wordt gewerkt aan een koolhydraatrijke drank waaraan snel opneembare eiwitten zijn toegevoegd. Mogelijk kunnen prokinetica worden ingezet om de snelheid van maagontlediging vóór de operatie te versnellen, zodat patiënten korter voor de operatie nog kunnen eten. ●

Obesitas aanpakken

De aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen is een uitdaging. De afdeling kindergeneeskunde van Ziekenhuis Gelderse Vallei is actief in de ontwikkeling, uitvoering en onderzoek van leeftijdsspecifieke behandelprogramma's voor kinderen van 3 tot 18 jaar. De samenwerking tussen de verschillende professionals die zich richten op preventie, signalering, behandeling en verwijzing is erg belangrijk om resultaat te bereiken.

In Ziekenhuis Gelderse Vallei zijn twee multidisciplinaire behandelprogramma's voor kinderen met obesitas, namelijk *Aan Tafel!* en de *Dikke Vrienden Club*. Een derde behandelprogramma, voor adolescenten, is in ontwikkeling. In alle programma's werken een psycholoog, diëtist, kinderfysiotherapeut en kinderarts intensief samen. Het

in 2010 gestarte behandelprogramma *Aan Tafel!*, voor jonge kinderen en hun ouders, blijkt succesvol: ouders zijn gemotiveerd, weinig gezinnen stoppen voortijdig én bij het grootste deel van de kinderen wordt een vermindering van het overgewicht bereikt. Voor het adolescentenprogramma is de uitdaging een aansprekend programma te

De homepage van het behandelprogramma Aan Tafel!

ontwikkelen voor deze leeftijdsgroep. Hierbij wordt ondermeer gebruik gemaakt van multimedia. Om de samenwerking tussen verschillende professionals te stimuleren wordt het Congres Kinderobesitas 2012 georganiseerd (meer hierover op de achterpagina). ●

Alliantie Voeding Gelderse Vallei

p/a Ziekenhuis Gelderse Vallei
Secr. Raad van Bestuur
Postbus 9025
6710 HN Ede
T 0318 434304
E info@alliantievoeding.nl
I www.alliantievoeding.nl

Een samenwerking van:

ZIEKENHUIS

**Gelderse
Vallei**

U kunt zich aanmelden voor deze nieuwsbrief via www.alliantievoeding.nl

De Alliantie Voeding is een initiatief van Ziekenhuis Gelderse Vallei en de Wageningen Universiteit, Afdeling Humane Voeding.

- Programma 1: Transmurale Voedingszorg. Doel: Het verbeteren van de gezondheid van de patiënt door aandacht voor voeding vóór, tijdens en ná behandeling in het ziekenhuis.
- Programma 2: (Poli)klinisch voedingsonderzoek. Doel: Het vergroten van inzicht in de interacties tussen voeding en ziekte door het uitvoeren en faciliteren van humaan (poli)klinisch wetenschappelijk voedingsonderzoek.
- Programma 3: 'Het Voedingsziekenhuis'. Doel: Het aanbieden van een optimale en klantgerichte voeding aan patiënten, bezoekers en personeel, het uitdragen van kennis en gelden als (inter)nationaal rolmodel

Preventie, zorg en wetenschap: gezondheidswinst door voeding.

Congressen

Kinderobesitas 2012

26 en 27 januari 2012 in Reehorst te Ede

De aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen: een grote uitdaging. Goede onderlinge afstemming over onderwerpen als preventie, signalering, verwijzing, behandeling is een must. Het Congres Kinderobesitas 2012 biedt een nationaal en regionaal platform om kennis en ervaringen te delen in een groot aantal workshops. •

Ga voor meer informatie naar www.congreskinderobesitas.nl.

5e Nationale Voedingscongres

14 februari 2012 in Reehorst te Ede

Voeding en gezondheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Het Nationale Voedingcongres biedt volop aandacht voor klinische voeding en is in vijf jaar uitgegroeid tot een succesvol congres. Ditmaal wederom nieuwe inzichten en onderwerpen. Ook kunnen er weer abstracts worden ingediend. •

Ga voor meer informatie naar www.nationalevoedingscongres.nl.

Goed om te (w)eten

In het recent gepubliceerde boek van Frans Kok 'Gezond eten, gewoon doen' neemt hij op basis van wetenschappelijke voedingskennis verwarring en onduidelijkheid weg over wat gezond is. Uit het experiment, waarin hij zelf proefpersoon is, blijkt hoe snel een lichaam reageert op een ongezond eet- en beweegpatroon. In het laboratorium in Wageningen zijn verschillende bloedmonsters geanalyseerd en in Ziekenhuis Gelderse Vallei zijn MRI-foto's gemaakt. (ISBN 978 90 351 3625 0) •

De **EetMeetWeet studie** gaat jarenlang de veranderingen in de gezondheid van 10.000 deelnemers monitoren. Ondertussen zijn er al 5000 aanmeldingen voor het EetMeetWeet panel. Het eerste deelonderzoek, NQplus, is ook gestart. Voor het NQplus-onderzoek komen deelnemers naar de Wageningen Universiteit of naar Ziekenhuis Gelderse Vallei voor metingen. Het NQplus-onderzoek gaat na hoe verschillende eetpatronen samenhangen met gezondheid. •